

CHECKLIST VOOR NATIONALE CONTACTPUNTEN

*voor goede
informatievoorziening aan
patiënten die gebruikmaken
van grensoverschrijdende
gezondheidszorg¹*

Checklist voor nationale contactpunten

voor goede informatievoorziening bij grensoverschrijdende gezondheidszorg¹

Patiëntenorganisaties

In Richtlijn 2011/24/EU* wordt gewezen op de noodzaak van passende en duidelijke voorlichting over alle aspecten van grensoverschrijdende gezondheidszorg* om patiënten in staat te stellen hun rechten in de praktijk uit te oefenen. Nationale contactpunten* voor grensoverschrijdende gezondheidszorg (NCP's) hebben de cruciale verantwoordelijkheid om mobiele patiënten van die informatie te voorzien.

Daarnaast zijn NCP's verplicht patiënten indirect te informeren door andere actoren binnen de grensoverschrijdende gezondheidszorg*, zoals zorgaanbieders, nationale gezondheidsdiensten*/ziektekostenverzekeraars* en patiëntenorganisaties, van informatie te voorzien.

Dit document bevat een checklist voor goede informatievoorziening aan patiëntenorganisaties.

Afwijzing van aansprakelijkheid

Dit document is opgesteld op grond van het Gezondheidsprogramma (2014-2020) in het kader van een specifieke overeenkomst met het Uitvoerend Agentschap voor consumenten, gezondheid, landbouw en voeding (Chafea), dat handelt onder het mandaat van de Europese Commissie. Dit verslag is een weergave van de zienswijzen van de contractant, die de volledige verantwoordelijkheid voor de inhoud draagt; het verslag mag in geen geval worden opgevat als een weergave van de zienswijzen van de Europese Commissie en/of Chafea dan wel enige andere instantie van de Europese Unie. De Europese Commissie en/of Chafea garanderen niet dat de gegevens in dit verslag juist zijn en aanvaarden geen verantwoordelijkheid voor enig gebruik hiervan door

¹ De termen in deze checklist waar een sterretje (*) achter staat, worden in de begeleidende alfabetische woordenlijst uitgelegd.

① Rechten van patiënten op grensoverschrijdende gezondheidszorg

1.1 Rechten van patiënten

- ✓ Leg aan patiëntenorganisaties uit wat het recht op grensoverschrijdende gezondheidszorg* precies inhoudt
- ✓ Maak duidelijk dat er twee manieren zijn om grensoverschrijdende gezondheidszorg* te verkrijgen: Richtlijn 2011/24/EU* en de Verordeningen (EG) nr. 883/2004 en (EG) nr. 987/2009 inzake sociale zekerheid*
- ✓ Geef informatie over het (materiële, personele en territoriale) toepassingsgebied van zowel Richtlijn 2011/24/EU* als de Verordeningen (EG) nr. 883/2004 en (EG) nr. 987/2009 inzake sociale zekerheid*
- ✓ Geef informatie over de algemene beginselen van de beide rechtsinstrumenten van de EU. Bijvoorbeeld:
  - *“Op grond van de Verordeningen (EG) nr. 883/2004 en (EG) nr. 987/2009 inzake sociale zekerheid hebben patiënten recht op vergoeding van de in het buitenland gemaakte kosten, alsof zij zijn verzekerd binnen het socialezekerheidsstelsel van dat land.”*
  - *“Op grond van Richtlijn 2011/24/EU hebben patiënten recht op vergoeding van de kosten voor behandeling in het buitenland, alsof de behandeling in hun land van herkomst* plaatsvindt.”*
- ✓ Maak duidelijk onderscheid tussen ongeplande* en geplande* medische behandeling in het buitenland
- ✓ Laat patiëntenorganisaties weten voor welke gezondheidszorg voorafgaande toestemming* nodig is (op grond van de Verordeningen (EG) nr. 883/2004 en (EG) nr. 987/2009 inzake sociale zekerheid* en Richtlijn 2011/24/EU*)

Als er een openbare lijst beschikbaar is gemaakt van gezondheidszorg waarvoor voorafgaande toestemming* nodig is, moet u deze lijst publiceren of ernaar verwijzen
- ✓ Geef informatie over de situaties waarin een verzoek om voorafgaande toestemming* moet worden goedgekeurd door de nationale gezondheidsdienst*/ziektekostenverzekeraar* (namelijk wanneer de behandeling onder de socialezekerheidswetgeving van het eigen land van de patiënt valt en daar niet binnen een medisch verantwoorde termijn kan worden verstrekt)
- ✓ Wees duidelijk over het recht van de patiënt op vergoeding van alle of een deel van de namens zijn of haar nationale gezondheidsdienst*/ziektekostenverzekeraar* gemaakte kosten op grond van de verordeningen inzake sociale zekerheid* en Richtlijn 2011/24/EU*
- ✓ Geef informatie over vergoedingen en kosten op grond van de Verordeningen (EG) nr. 883/2004 en (EG) nr. 987/2009 inzake sociale zekerheid* en Richtlijn 2011/24/EU*

- ✓ Informeer patiëntenorganisaties over de toepasselijke klachten- en verhaalprocedures
- ✓ Verwijs naar eventuele rechten op behandeling in het buitenland op grond van enkel nationale wetgeving, bijvoorbeeld op grond van nationale gezondheidszorgprojecten voor grensgebieden

1.2. Richtlijn 2011/24/EU* versus de verordeningen inzake sociale zekerheid*

- ✓ Informeer patiëntenorganisaties over de verschillende gevolgen van beide routes met betrekking tot het aanbod van verzekerde gezondheidsdiensten, de voorwaarden voor toegang tot medische behandeling en de financiële implicaties
- ✓ Beschrijf de voor- en nadelen van grensoverschrijdende gezondheidszorg* op grond van zowel Richtlijn 2011/24/EU* als de Verordeningen (EG) nr. 883/2004 en (EG) nr. 987/2009 inzake sociale zekerheid*
- ✓ Benadruk de verschillen in de geldende tarieven en betalingswijzen op grond van Richtlijn 2011/24/EU* en de Verordeningen (EG) nr. 883/2004 en (EG) nr. 987/2009 inzake sociale zekerheid*
- ✓ Informeer patiëntenorganisaties over de prioriteit van de Verordeningen (EG) nr. 883/2004 en (EG) nr. 987/2009 inzake sociale zekerheid*, wanneer aan de daarin opgenomen voorwaarden voor voorafgaande toestemming* is voldaan, tenzij de patiënt uitdrukkelijk anders verzoekt

② Breder aanbod van gezondheidsdiensten

- ✓ Geef buitenlandse patiëntenorganisaties informatie over de beschikbare behandeling in uw land. Geef lokale patiëntenorganisaties daarnaast informatie over de beschikbare behandeling in een ander land van de EU*/EER*. Deze informatie kunt u verkrijgen via het nationale contactpunt* van het betreffende land.
- ✓ Informeer patiëntenorganisaties over de mogelijkheden voor patiënten om op grond van de Verordeningen (EG) nr. 883/2004 en (EG) nr. 987/2009 inzake sociale zekerheid* voorafgaande toestemming* te verkrijgen voor een behandeling die niet onder het socialezekerheidsstelsel van het land van herkomst* van de patiënt valt, maar die wel tot de ziekte-uitkeringen behoort op grond van de socialezekerheidswetgeving van de lidstaat van behandeling*
- ✓ Informeer patiëntenorganisaties over het feit dat de behandeling, wanneer dit in de verordeningen inzake sociale zekerheid* of Richtlijn 2011/24/EU* is voorgeschreven, moet worden opgenomen in de ziekte-uitkeringen uit hoofde van het socialezekerheidsstelsel van het land van herkomst* van de

patiënt (bijvoorbeeld met betrekking tot de verplichting om een verzoek om voorafgaande toestemming* in te dienen bij onnodige vertraging). Dat betekent niet dat de behandelprocedure in het buitenland precies hetzelfde moet zijn. Zolang de behandeling zelf onder de dekking valt, heeft de patiënt recht op gelijkwaardige behandeling in het buitenland, ook als de behandeling wordt verstrekt volgens nieuwe technieken en methoden of alternatieve procedures. Deze technieken moeten echter overeenstemmen met de internationale stand van de techniek en het internationale wetenschappelijk inzicht. Daarnaast moet de behandeling als gebruikelijk worden beschouwd in het licht van de staat van de nationale en internationale wetenschap (zie zaak C-157/99 *Smits en Peerbooms*).

- ✓ Informeer patiëntenorganisaties over de mogelijkheden voor de lidstaat van aansluiting* om te besluiten andere kosten die hiermee verband houden, terug te betalen, zoals reis- en verblijfkosten of eventuele extra kosten van personen met een handicap, overeenkomstig artikel 7, lid 4, van Richtlijn 2011/24/EU.
- ✓ Informeer patiëntenorganisaties over de prioriteit op grond van Richtlijn 2011/24/EU* om de samenwerking tussen landen te stimuleren (bijvoorbeeld door de oprichting van Europese referentienetwerken* of e-gezondheid), waarbij ernaar wordt gestreefd patiënten die gespecialiseerde behandeling nodig hebben, of patiënten met een zeldzame ziekte meer keus in zorgaanbieders te geven en gemakkelijker toegang te bieden tot alternatieve of gespecialiseerde behandeling in het buitenland

③ Toegang tot behandeling in het buitenland

- ✓ Geef informatie over wachtlijsten
- ✓ Informeer patiëntenorganisaties over de mogelijke noodzaak van een verwijzing van een huisarts* in geval van gespecialiseerde behandeling
- ✓ Geef informatie over mogelijke beperkingen voor ziekenhuisopname van buitenlandse patiënten
- ✓ Geef informatie over de beschikbaarheid van ziekenhuizen in uw land

④ Het belang van goede voorbereiding voor patiënten

- ✓ Laat patiëntenorganisaties weten hoe belangrijk het is dat patiënten goed worden geïnformeerd en voorbereid, voordat zij zich in het buitenland laten behandelen:

Vóór de keuze voor grensoverschrijdende gezondheidszorg:

- Voordat een patiënt naar het buitenland reist om zich te laten behandelen, moet hij of zij zich laten informeren over zijn of haar recht op grensoverschrijdende gezondheidszorg* op grond van de verordeningen inzake sociale zekerheid* en Richtlijn 2011/24/EU*

- *Patiënten moeten zich bewust zijn van de financiële implicaties en van de voorwaarden voor vergoeding van de kosten*
- *Patiënten moeten zich bewust zijn van de kosten van de behandeling die zij zelf moeten betalen*
- *Patiënten moeten zich ervan bewust zijn dat zij mogelijk voorafgaande toestemming* nodig hebben van hun nationale gezondheidsdienst*/ziektekostenverzekeraar*
- *Wanneer de patiënt reist zonder geldig, door zijn of haar nationale gezondheidsdienst*/ziektekostenverzekeraar verstrekt Europees S2-formulier*, moet hij of zij zich ervan bewust zijn dat hij of zij de behandeling zelf moet betalen. De patiënt kan enkel achteraf vergoeding aanvragen na terugkeer in zijn of haar thuisland*
- *De patiënt moet informatie inwinnen over de behandeling en de zorgaanbieder of het ziekenhuis van zijn of haar keuze*
- *De patiënt moet achterhalen of hij of zij een verwijzing van een huisarts* nodig heeft*
- *De patiënt moet informatie inwinnen over het belang van een particuliere reisverzekering of aanvullende ziektekostenverzekering*

Vóór de reis naar het buitenland om zich te laten behandelen:

- *Patiënten moeten goed op de hoogte zijn van hun recht op geïnformeerde toestemming*
- *Patiënten moeten zich realiseren hoe belangrijk het is om te zorgen dat hun medisch dossier wordt overgedragen aan de zorgaanbieder in het buitenland. Ook moeten zij zich ervan bewust zijn dat ze dit dossier mogelijk moeten laten vertalen*
- *Patiënten moeten zich ervan bewust zijn dat zij mogelijk zelf een tolk moeten regelen, als zij niet dezelfde taal spreken als de zorgaanbieder of het medisch personeel in het buitenland*
- *Patiënten moeten zich realiseren hoe belangrijk het is om te zorgen voor vervolgzorg na hun terugkeer in het thuisland, met het oog op de continuïteit van de zorg*

Tijdens de behandeling in het buitenland:

- *Patiënten moeten weten hoe belangrijk het is dat de behandelende zorgaanbieder in het buitenland een medisch dossier bijhoudt, schriftelijk dan wel elektronisch*
- *Patiënten moeten zich realiseren hoe belangrijk het is om alle documenten te verzamelen en te bewaren die zij later aan hun nationale gezondheidsdienst*/ziektekostenverzekeraar* over moeten leggen om de kosten te laten vergoeden. In sommige gevallen moet de patiënt een vertaling van die documenten aanleveren*

Na de behandeling in het buitenland:

- *Patiënten moeten bekend zijn met hun recht op gelijke prijzen voor behandeling ten opzichte van binnenlandse patiënten*
- *Patiënten moeten zich realiseren hoe belangrijk het is dat zij het de behandelende zorgaanbieder laten weten als zij van plan zijn om na terugkeer in hun thuisland eventuele door deze aanbieder uitgeschreven recepten te gebruiken*

- *Patiënten moeten weten hoe belangrijk het is om te zorgen dat het door de behandelende zorgaanbieder in het buitenland bijgehouden medisch dossier wordt overgedragen aan hun zorgaanbieder(s) in eigen land*

⑤ Europese referentienetwerken

- ✓ Informeer patiëntenorganisaties over het bestaan van Europese referentienetwerken*

⑥ Patiëntenorganisaties

- ✓ Informeer patiëntenorganisaties over het bestaan en de taken van het Europees Patiëntenforum
- ✓ Zorg dat patiëntenorganisaties bekend zijn met de mogelijkheid om contact op te nemen met een nationaal contactpunt* van een ander land van de EU*/EER* voor meer informatie over de patiëntenorganisaties in dat land

⑦ Rechten van patiënten

- ✓ Geef patiëntenorganisaties informatie over de rechten van patiënten bij grensoverschrijdende gezondheidszorg* op grond van Richtlijn 2011/24/EU* Zoals:
  - *het recht om informatie te ontvangen van zowel het nationale contactpunt* in het land van herkomst* van de patiënt als dat in de lidstaat van behandeling*;*
  - *het recht op geïnformeerde toestemming en op het ontvangen van bepaalde informatie van de zorgaanbieder in het buitenland;*
  - *het recht te worden behandeld tegen dezelfde tarieven als binnenlandse patiënten;*
  - *het recht op bescherming van persoonsgegevens;*
  - *het recht op toegang tot en overdracht van medische dossiers;*
  - *het recht op transparante klachten- en verhaalprocedures;*
  - *het recht op toegankelijkheid van ziekenhuizen.*
- ✓ Geef buitenlandse patiëntenorganisaties informatie over de rechten van patiënten op grond van de nationale wetgeving in uw land. Geef lokale patiëntenorganisaties daarnaast informatie over de rechten van patiënten in andere landen van de EU*/EER*. Deze informatie kunt u verkrijgen via het nationale contactpunt* van het betreffende land.

⑧ Nationale contactpunten

- ✓ Informeer patiëntenorganisaties over het bestaan en de taken van nationale contactpunten* (NCP's)
- ✓ Maak onderscheid tussen informatie die door het NCP van het land van herkomst* van de patiënt of door de lidstaat van aansluiting* moet worden verstrekt, en informatie die door het NCP van de lidstaat van behandeling* moet worden verstrekt

